

PROGRAM ORIENTACJI ZAWODOWEJ
DLA
KLAS I–III
SZKOŁY PODSTAWOWEJ

1. Podstawy prawne

- Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty
- Ustawa Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 czerwca 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych szkołach i placówkach
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 czerwca 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego

2. Cel ogólny orientacji zawodowej

Celem orientacji zawodowej w klasach I–III szkoły podstawowej jest wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy, rozwijanie pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.

Treści programowe oraz cele szczegółowe – osiągnięcia uczniów, które wyznaczają treści programowe orientacji zawodowej:

1. **Poznanie własnych zasobów**, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.
2. **Świat zawodów i rynek pracy**, m.in.: poznanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.
3. **Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie**, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.
4. **Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych**, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całonizowego poradnictwa kariery.

3. Cele szczegółowe programu dla klas I -III szkoły podstawowej

W obszarach:

1. POZNANIE WŁASNYCH ZASOBÓW – uczeń:

- opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
- prezentuje swoje zainteresowania na forum;
- podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
- podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
- podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY – uczeń:

- odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
- opisuje, czym jest praca i omawia jej znaczenie w życiu człowieka (na wybranych przykładach);
- omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
- opisuje rolę zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
- posługuje się przyborami, narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE – uczeń:

- uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
- wskazuje treści, których lubi się uczyć;
- wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO-ZAWODOWYCH – uczeń:

- opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- planuje swoje działania (lub działania grupy), wskazując na podstawowe czynności/zadania niezbędne do realizacji celu;
- próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu są spójne z celami kształcenia ogólnego, uwzględniają najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólnego oraz zadania szkoły i cele edukacji wczesnoszkolnej. Ponadto cele programu orientacji zawodowej dla klas I–III są spójne z celami preorientacji zawodowej w przedszkolu, orientacji zawodowej w klasach IV–VI szkoły podstawowej oraz doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej i w szkołach ponadpodstawowych.

4. Warunki i sposoby realizacji programu

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

- podczas zajęć edukacji wczesnoszkolnej (w ramach realizacji podstawy programowej);
- podczas zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, wspomagania uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami, prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych;
- podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (np. dzień talentów, spotkania z pasjonatami i przedstawicielami różnych zawodów, wycieczki zawodoznawcze do przedsiębiorstw, instytucji publicznych).

Zajęcia w ramach orientacji zawodowej prowadzone są z wykorzystaniem metod aktywizujących, dobieranych z uwzględnieniem wieku uczestników zajęć oraz celów, jakie mają być osiągnięte. Metody aktywizujące sprzyjają rozbudzeniu wyobraźni uczących się, podwyższają poziom ich aktywności, samodzielnego myślenia i działania, przyczyniają się do zwiększenia motywacji do uczenia się. W trakcie zajęć uczeń planuje, podejmuje działania, decyduje, argumentuje itp.

Aktywna postawa uczniów wzmacniana jest poprzez: wycieczki, projekty edukacyjne, wydarzenia. Prowadzący podejmuje starania poprzez projektowanie odpowiednich sytuacji dydaktycznych służących wzmacnianiu postawy samodzielności i odpowiedzialności uczniów. W ten sposób poprzez realizację długofalowego procesu możliwe będzie osiągnięcie finalnego efektu doradztwa zawodowego w systemie oświaty, tj. przygotowanie uczniów do świadomego podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych.

5. Weryfikacja efektów zajęć

Założone cele podlegają weryfikacji, więc ocenione zostanie w jaki stopniu zostały zrealizowane dzięki podjętym działaniom. Będzie się to odbywało poprzez:

- autorefleksję i samoocenę uczestników (swobodne wypowiedzi na zakończenie zajęć);
- prace plastyczne uczniów czyli wymierne efekty pracy uczestników zajęć (w tymteczka sukcesów gromadząca wybrane przez ucznia prace);
- wymianę opinii i spostrzeżeń z rodzicami uczniów uczestniczących w zajęciach.

6. Ewaluacja programu

Ewaluacja programu, będzie planowana i realizowana w ramach Wewnętrznego Systemu Doradztwa Zawodowego. Efektem ewaluacji będzie doskonalenie programu służące dostosowaniu go do potrzeb i możliwości uczniów, potrzeb szkoły czy lokalnego rynku pracy. Ewaluacja prowadzona będzie w sposób ciągły poprzez:

- okresowe spotkania osób realizujących działania związane z doradztwem zawodowym w szkole, w tym orientacji zawodowej, poświęcone m.in. omawianiu skuteczność podejmowanych działań;
- okresową ocenę stopnia realizacji celów szczegółowych zawartych w programie orientacji zawodowej przez wychowawcę: analiza dokumentacji (dzienniki – tematy zajęć), analiza wytworów uczniów, analiza wyników obserwacji.

7. Słownik pojęć

1.OBSZAR: POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW

Motywacja -stan gotowości podmiotu do podejmowania określonych działań (np. motywacja do pracy, nauki, sportu), stopień zaangażowania w wykonywanie danych czynności. Dzięki wysokiej motywacji możliwe jest kontynuowanie działań pomimo napotykaných trudności, stąd procesy motywacyjne odpowiedzialne są w dużej mierze za realizację postawionych przez podmiot celów.

Osobowość -zespół względnie stałych cech psychicznych podmiotu zapewniający mu poczucie tożsamości, tj. integrujący myśli, emocje i uczucia oraz zachowania. Rolą osobowości jest zatem regulowanie relacji między poszczególnymi zjawiskami psychicznymi w taki sposób, aby zapewnić podmiotowi optymalną równowagę życiową. Zazwyczaj wyróżnia się dwa komponenty osobowości: a. temperament – odnoszący się do formalnej struktury zachowania (np. w jaki sposób zazwyczaj reagujemy na bodźce o niskim/wysokim nasileniu? – bez względu na ich treść), o charakterze biologicznym, trudno podlegający modyfikacjom; Osobowość pełni ważną rolę w procesie adaptacji podmiotu do miejsca pracy. Niski stopień dostosowania miejsca pracy do cech osobowości negatywnie oddziałuje zarówno na samą postawę podmiotu do pracy, satysfakcję zawodową, jak i osobowość (brak równowagi).

Poczucie własnej wartości- postawa względem własnej osoby, stosunek do samego siebie, emocjonalny wymiar obrazu siebie. Poczucie własnej wartości wyraża ocenę podmiotu ukierunkowaną na to, co wie i myśli o sobie (samowiedza).

Źródło: Domagała-Zyśk E., Knopik T., Oszwa U., Diagnoza funkcjonalna rozwoju społeczno-emocjonalnego uczniów w wieku 9–13 lat, ORE, Warszawa 2017.

Predyspozycje zawodowe -wrodzone skłonności do efektywnego wykonywania danych czynności (związanych z konkretnym zawodem). Predyspozycje mogą mieć charakter poznawczy (np. wysoka inteligencja), osobowościowy (np. bycie reaktywnym – cecha temperamentu) lub sprawnościowy (np. motoryka). Predyspozycje zawodowe to zatem takie właściwości podmiotu, które ułatwiają mu radzenie sobie z zadaniami charakterystycznymi dla danej profesji.

Samoocena uogólniona -względnie trwała postawa podmiotu względem siebie, mająca istotne znaczenia dla jego samopoczucia (emocje) i zakresu podejmowanych działań (motywacja). Samoocenę opisuje się zazwyczaj w trzech wymiarach:

- ❖ poziomu, czyli niska – wysoka,
- ❖ stałości/trwałości, czyli niestabilna – stabilna,
- ❖ adekwatności, czyli zaniżona – adekwatna – zawyżona.

Źródło: Dzwonkowska I., Lachowicz-Tabaczek K., Łaguna M., Samoocena i jej pomiar. Polska adaptacja skali SES M. Rozenberga, Pracownia Testów Psychologicznych, Warszawa 2008.

Talent- synonim „uzdolnienia”; względnie stałe warunki wewnętrzne człowieka determinujące efektywność wykonywania czynności w specyficznej sferze jego działalności. Talent ma charakter kierunkowy, związany jest z konkretną dziedziną, np. plastyczny, muzyczny, sportowy. Wyrazem posiadania talentu przez ucznia są jego osiągnięcia, stąd zazwyczaj używa się pojęcia „talent” w przypadku już aktualizowanego (rozwijanego), a nie jedynie możliwego do wykorzystania potencjału podmiotu. Talent zatem to przejawiane w zachowaniu (w postaci osiągnięć w danej dziedzinie/przedmiocie) uzdolnienie. Na przykład osoba utalentowana muzycznie jest w stanie zademonstrować posiadane uzdolnienia poprzez udział w koncercie, konkursie, recitalu.

Uzdolnienia- względnie stałe warunki wewnętrzne człowieka determinujące efektywność wykonywania czynności w specyficznej sferze jego działalności. Uzdolnienia mają zatem charakter kierunkowy, związane są z konkretną dziedziną, np. plastyczne, muzyczne, sportowe, motoryczne. Synonim „talentu”, przy czym zazwyczaj „talent” używany jest w przypadku uzdolnień przejawianych w postaci osiągnięć (a nie tylko potencjalnych, ukrytych możliwości podmiotu). Można zatem powiedzieć o uczniu, że jest uzdolniony muzycznie, pomimo że do tej pory nie osiągnął ponadprzeciętnych wyników, ale może to uczynić w przyszłości.

Źródło: Strelau J., Inteligencja człowieka, Wyd. Żak, Warszawa 1997

Zainteresowania -zjawisko polegające na stałym i częstym ukierunkowaniu uwagi (mimowolnej i świadomej) jednostki na określone kategorie obiektów, czynności, stanów lub sytuacji. Zainteresowanie związane jest ze skłonnością (postawą) do pogłębionego poznawania danego obiektu (dziedziny), jako postawa uwzględnia zarówno wymiar: wiedzy, emocji (obiekt zainteresowania wzbudza pozytywny afekt), jak i zachowania (aktywności związane z zainteresowaniami).

Wymiary zainteresowań:

- ❖ treść,
- ❖ zakres (szeroki – wąski w obszarze konkretnej dziedziny lub też jednostronny – wielostronny, tj. jedna dziedzina – wiele dziedzin),
- ❖ siła,
- ❖ trwałość.

Źródło: Gąsiorowska A., Bajcar B., Kwestionariusz Zainteresowań Zawodowych – nowe narzędzie dla doradcy zawodowego. W: Testy w poradnictwie zawodowym. Zeszyty Informacyjno-Metodyczne Doradcy Zawodowego – zeszyt nr 37, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2006.

Zasoby -potencjał jednostki (tj. wiedza, umiejętności, postawy, stan zdrowia, osobowość), który może być wykorzystywany przez nią do zaspokojenia potrzeb i realizacji celów. W psychologii zasoby ujmowane są często jako środki będące w dyspozycji podmiotu, które możliwe są do zastosowania przez niego celem rozwiązania problemu. Zasoby mogą być wewnętrzne (należące do jednostki) lub zewnętrzne (związane ze wsparciem otoczenia, np. postawą rodziców, rówieśników). Ekwiwalenty: zasoby = potencjał = wyposażenie podmiotu.

Zdolności -ogólne zasoby poznawcze jednostki, które decydują o efektywności podejmowanych przez nią działań. Najczęściej utożsamia się zdolności z inteligencją i podstawowymi procesami poznawczymi, tj. percepcją, uwagą, pamięcią, myśleniem i wyobraźnią. Osoba zdolna to zatem osoba szybko przetwarzająca informację, szybko ucząca się, skutecznie rozwiązująca problemy, sprawnie analizująca dostępne dane. Źródło: Limont W., Uczeń zdolny. Jak go rozpoznać i jak z nim pracować? GWP, Sopot 2011.

Zdrowie -stan pełnej fizycznej, duchowej i społecznej pomyślności, stan dobrego samopoczucia – dobrostan, a nie tylko brak choroby, defektów fizycznych czy niedomagań (definicja przyjęta przez WHO – Światową Organizację Zdrowia). Dobrostan wyraża się w poznawczej i emocjonalnej ocenie własnego życia jako satysfakcjonującego i wartościowego, w wyniku zaspokojenia istotnych potrzeb, i umożliwia samorozwój w różnych obszarach życia, w tym w pracy zawodowej.

Źródło: Woynarowska B., Edukacja zdrowotna. Podręcznik akademicki, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008

2.OBSZAR: ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY

Kwalifikacja -zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. Źródło: Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, Dz.U. 2016 poz. 64.

Rynek pracy -ogół form i procesów zatrudniania pracowników przez pracodawców, a także ogół instytucji, uwarunkowań oraz czynników negocjacji warunków zatrudnienia, pracy i płac; ekonomiczny, społeczny i polityczny obszar, na którym rozgrywają się wszelkie procesy z zakresu szeroko rozumianego zatrudnienia i bezrobocia.

Źródło: Encyklopedia PWN,

Zawód- zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kompetencji (wiedzy i umiejętności), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło dochodów.

Źródło: Strojna E., Żywiec-Dąbrowska E., Klasyfikacja zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy, MPiPS, Warszawa 2014.

Specjalność -jest wynikiem podziału pracy w ramach zawodu, zawiera część czynności o podobnym charakterze (związanych z wykonywaną funkcją lub przedmiotem pracy), wymagających pogłębionej lub dodatkowej wiedzy i umiejętności, zdobytych w wyniku dodatkowego szkolenia lub praktyki. Źródło: Strojna E., Żywiec-Dąbrowska E., Klasyfikacja zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy, MPiPS, Warszawa 2014.

3.OBSZAR: RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE

Edukacja- ogół procesów wychowawczo-dydaktycznych przebiegających w społeczeństwie, łącznie z procesami samoedukacyjnymi, tj. obejmującymi samowychowanie i samouctwo.

Źródło: Nowacki T.W., Korabiowska-Nowacka K., Baraniak B., Nowy słownik pedagogiki pracy, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, Warszawa 2000

Uczenie się- to proces, w którym: na drodze poznania, doświadczenia i ćwiczenia powstają nowe struktury wiedzy, umiejętności, nawyki i postawy, czyli dokonuje się pewna zmiana osoby.

Źródło: Okoń W., Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej, Żak, Warszawa 2003.

Umiejętności -przyswojone w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.

Źródło: Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, Dz.U. 2016 poz. 64.

Wiedza -zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk, przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.

Źródło: Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, Dz.U. 2016 poz. 64.

4.OBSZAR: PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNOZAWODOWYCH

Awans zawodowy -przejście pracownika na wyższe stanowisko, osiągnięcie wyższego szczebla w hierarchii zawodowej, osiągnięcie wyższej grupy osobistego zaszerogowania, a także zwiększenie odpowiedzialności za wykonywaną pracę, często zwiększenie udziału we władzach zakładu i podniesienie prestiżu społecznego. Awans zawodowy pracownika zależy od wykształcenia, zdolności, chęci do pracy, umiejętności zawodowych, aspiracji zawodowych, wiadomości, odpowiedzialności, uznania przełożonych, chęci doskonalenia się oraz umiejętności współdziałania i współżycia z ludźmi.

Źródło: Nowacki T.W., Korabiowska-Nowacka K., Baraniak B., Nowy słownik pedagogiki pracy, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, Warszawa 2000.

Całozyciowe poradnictwo kariery- proces umożliwiający obywatelom w każdym wieku i w każdym punkcie ich życia określenie ich zdolności, kompetencji i zainteresowań potrzebnych do podejmowania decyzji edukacyjnych, szkoleniowych i zawodowych oraz zarządzania własnymi ścieżkami edukacji i pracy. Całozyciowe poradnictwo kariery obejmuje całą gamę indywidualnych i grupowych aktywności odnoszących się do udzielania informacji zawodowej, doradzania, określania kompetencji, wspierania i nauczania podejmowanych decyzji oraz kształtowania umiejętności niezbędnych do zarządzania karierą edukacyjno-zawodową.

Źródło: Wanna J., McCartly J., Doskonalenie polityki i systemów poradnictwa przez całe życie. Stosowanie wspólnych europejskich narzędzi referencyjnych, Luksemburg 2006.

Decyzja -rozstrzygnięcie w sytuacji, gdy istnieje dwie lub więcej możliwości rozwiązania trudności. Źródło: Nowacki T.W., Korabiowska-Nowacka K., Baraniak B., Nowy słownik pedagogiki pracy, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, Warszawa 2000.

Doradztwo zawodowe -uporządkowane i zaplanowane działania mające na celu wspieranie uczniów klas VII–VIII szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych w procesie świadomego i samodzielnego podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Działania związane z doradztwem zawodowym -ogół zaplanowanych i systematycznych działań podejmowanych przez przedszkole, szkołę lub placówkę, których celem jest przygotowanie i wspieranie uczniów w podejmowaniu decyzji edukacyjnych i zawodowych. Obejmują one m.in. zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego, zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami, działania skierowane do rodziców i nauczycieli, współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Kariera zawodowa- przebieg pracy zawodowej człowieka w ciągu jego życia, wyznaczony „ścieżką awansową” w zawodzie lub przechodzeniem do innego rodzaju pracy. Kariera lub droga zawodowa, w połączeniu z koncepcjami rozwoju zawodowego, stanowi jedno

z podstawowych pojęć teorii kształcenia zawodowego. Aktualnie kariera zawodowa pojmowana jest dość szeroko – jako ogół ról i zadań życiowych podejmowanych przez człowieka. Odnosi się zatem zarówno do życia zawodowego, jak i osobistego. Ważnym aspektem kariery jest umiejętność godzenia tych dwóch sfer (zawodowej i rodzinnej).

Źródło: Nowacki T.W., Korabiowska-Nowacka K., Baraniak B., Nowy słownik pedagogiki pracy, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, Warszawa 2000.

Orientacja zawodowa- ogół działań o charakterze dydaktyczno-wychowawczym ukierunkowanych na kształtowanie u uczniów klas I–VI szkoły podstawowej pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji poprzez poznawanie i rozwijanie własnych zasobów oraz nabywanie wiedzy na temat zawodów i rynku pracy .

Planowanie -jest to projektowanie zadań i czynności, którego wynikiem jest plan, stanowiący końcowy etap do przygotowania przyszłych działań praktycznych.

Źródło: Nowacki T.W., Korabiowska-Nowacka K., Baraniak B., Nowy słownik pedagogiki pracy, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, Warszawa 2000.

Postawa proaktywna - gotowość podmiotu do podejmowania działań z własnej inicjatywy warunkowana potrzebą autonomicznego kształtowania kluczowych obszarów/dziedzin życia; postawa proaktywna zakłada odpowiedzialność podmiotu za podejmowane decyzje, w tym decyzje edukacyjno-zawodowe.

Preorientacja zawodowa- ogół działań o charakterze wychowawczym, podejmowanych przez nauczycieli i rodziców, ukierunkowanych na zbliżanie dzieci w wieku przedszkolnym do środowiska pracy.

Rozwój zawodowy -doskonalenie osobowości zawodowej na skutek wykonywanej pracy zawodowej i związanej z tym edukacji.

Źródło: Wołk Z., Całozyciowe poradnictwo zawodowe, Wydawnictwo Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra 2007.

Środowisko pracy- zespół czynników materialnych, osobowych i społecznych opisujących i warunkujących pracę podmiotu i/lub grupy. Praca zaś to szereg czynności podejmowanych przez człowieka wymagających od niego zaangażowania, a służących zaspokojeniu potrzeb własnych i otoczenia.

Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego- (WSDZ) celowe, uporządkowane i wzajemnie powiązane działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez daną szkołę lub placówkę, zaplanowane na cały cykl kształcenia.

Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego - zajęcia grupowe organizowane dla uczniów klasy VII i VIII szkoły podstawowej, branżowej szkoły I stopnia, liceum ogólnokształcącego i technikum

(ustawa Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r., art. 109.1. pkt 7), których wymiar określa Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół.

Zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu- zajęcia indywidualne i grupowe prowadzone w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej

(ustawa Prawo Oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r., art. 109.1. pkt 5 oraz Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach).